

ERA VAL D'ARAN A TRAVÉS D'UN RECULL DOCUMENTAL

M. ÀNGELS SANLLEHY

Era Val d'Aran és avui d'actualitat. La normalització lingüística de l'aranès i la recuperació del Conselh Generau, fan que aquesta petita comarca sigui objecte d'atenció i, fins i tot, motiu de polèmica. Era Val d'Aran és l'única comarca catalana situada al vessant atlàntic del Pirineu, i, com diu el mestre Pau Vila, «geogràficament girada d'esquena a Catalunya». ¹ Pierre Vilar, basant-se en les paraules de Philippe Lauer, la titlla d'«anomalia geogràfica». ² Però, si bé la geografia i la llengua la separen del Principat, la història l'hi ha mantinguda unida.

Aquesta comarca pirinenca romangué, després de les lluites feudals de l'alta Edat Mitjana, sota la influència de la Corona Catalanoaragonesa, primer, i de l'Espanyola, després. Malgrat pertànyer a un bisbat francès (el de Sent Bertrand de Comenge, del qual no se'n separà fins al principi del segle XIX per unir-se al d'Urgell) i tenir una llengua gascona, era Val d'Aran ha estat sempre una comarca catalana, amb una forta personalitat històrico-jurídica.

Durant l'Antic Règim, les institucions autòctones, els privilegis polítics i comercials, les patzeries, etc. li permeteren una existència més o menys independent dintre del Principat. A partir de la reforma admi-

nistrativa de l'any 1833 era Val d'Aran pasà a formar part de la província de Lleida. L'any 1834 perdé les seves institucions; d'ençà d'aquesta data, i sempre a remolc de l'evolució econòmica de Catalunya, s'inicià la seva davallada. Després de 1860, aquesta vall, allunyada i aïllada dels centres econòmics, anà minvant demogràficament i econòmicament en la greu crisi del final de segle. ³

Amb el segle XX s'imposà un nou tipus de creixement econòmic basat en l'aprofitament dels recursos hidroelèctrics i turístics. ⁴ Actualment, era Val d'Aran vol ser molt més que un centre productor d'energia o una zona d'esbarjo; és una comarca que ha tingut una evolució històrica peculiar i que no vol perdre la seva identitat.

COL·LECCIÓ CALZADO

L'interès per era Val d'Aran creix dia a dia i alhora es multipliquen els interrogants sobre la seva evolució històrica. Sortosament els estudiosos de la comarca tenen un important centre de documentació en la Col·lecció Calzado, que aplega nombroses fonts de la història aranesa en tots els seus vessants (demogràfic, econòmic, social, administratiu, jurídic, polític, eclesiàstic, etc.) i que fa molt més fàcil i eficaç la investigació en aquests camps.

La Col·lecció té el seu origen en el treball de recerca de Melquíades Calzado de Castro, qui arribà l'any 1947 a era Val d'Aran per acomplir l'última tanda de les seves milícies universitàries i que mai més no s'ha deslligat d'aquella terra. L'atracció pel

paisatge, els pobles i la gent dera Val esdevingué interès per a un coneixement de la comarca i especialment de la seva història. Melquíades Calzado inicià la seva percaça a les llibreries de vell, on anà recollint diferents obres referents a era Val, però aviat aquesta font s'esgotà. Calia trobar nous centres de recerca. Començà llavors la investigació a diferents biblioteques, primerament barcelonines (Biblioteca de Catalunya, Institut Municipal d'Història de Barcelona), lleidatanes (Institut d'Estudis Ilerdencs), madrilenyes (Biblioteca Nacional, Biblioteca del Palacio Real), després franceses (Académie Julien Sacaze a Luixon, Bibliothèque de Comminges a Sent Gaudens, Bibliothèque du Chateau de Vincennes), angleses (British Museum, Universitat de Londres) i, fins i tot, nord-americanes (Universitat de Berkeley i Universitat de Tula-re). Cada recerca li forní noves informacions, nova bibliografia per analitzar; la investigació era lenta però fructífera, les reproduccions de llibres i de revistes creixien a bon ritme, però també aquesta font s'exhaurí. No obstant això, Melquíades Calzado continuà la seva tasca, les obres que examinava li indicaven un nou camí, i aquest probablement molt més ric: els fons documentals de diferents arxius històrics tant nacionals com estrangers.

La Col·lecció Calzado és, doncs, un recull documental de temàtica estrictament aranesa; actualment consta de més de 600 volums de materials molt diversos (llibres, revistes, xerocòpies de documents manuscrits, etc.). A fi de contribuir a la seva divulgació i facilitar la seva consulta, Melquíades Calzado arribà a un acord amb la CPVE,

Salardú, un poble típic dera Val d'Aran.

«La Caixa», pel qual aquesta entitat es comprometia a xerocopiar, relligar, catalogar i classificar tots els documents de la Col·lecció i a instal·lar-los a la Biblioteca de Lés, on actualment hi són reproduïts uns 530 volums.

Podem distingir dues parts ben diferenciades dintre de la Col·lecció: els impresos i els estudis inèdits sobre era Val d'Aran; i les reproduccions de documents manuscrits procedents d'arxius aranesos o foranis.

EL FONS D'IMPRESOS I ESTUDIS

El fons d'impresos i estudis inèdits sobre era Val d'Aran consta d'uns 380 volums que corresponen a reproduccions de capítols de llibres, articles de revistes, monografies inèdites, articles de diccionaris i d'obres de referència, fullets, guies, etc. Tots els volums són classificats segons la CDU (Classificació Decimal Universal), abasten tots els temes, però fent una clara incidència en la història i en les fonts per al seu estudi. Per això, si bé en aquest aspecte podem dir que la recopilació de materials és quasi exhaustiva, en els àmbits no eminentment històrics aquesta recerca s'ha autolimitat estrictament a les obres fonamentals o més representatives, sense aspirar a l'exhaustivitat. La filologia, la literatura i el folklore hi són representats en menor grau. La història, en canvi, hi és molt ben representada. Des de fonts demogràfiques (cen-

sos, estudis de Josep Iglésies), fins a fonts jurídiques (privilegis, patzeries, dret especial). Des de relats testimonials sobre un fet històric determinat (fullets Bonsoms), fins a monografies sobre diversos temes aranesos (estudis publicats o treballs inèdits com els de Melquíades Calzado).⁵

Un breu repàs cronològic de les publicacions que podem trobar en aquesta Col·lecció ens donarà idea dels autors que s'han ocupat dera Val d'Aran i de quins han estat els seus temes d'interès.

El segle XVII aranès té un important testimoni en les descripcions de Juan Francisco de Gracia, visitador reial a era Val durant l'any 1613⁶ i en les consegüents ordinations,⁷ així com en els diversos relats dels episodis bèl·lics del 1643 a Vielha i Castèl-Leon.⁸

El segle XVIII no ens ha deixat cap monografia sobre era Val, però sí un reguitzell de publicacions de tipus legal o normatiu que emanaren de la nova administració borbònica (com les cèdules reials que atorgaven o confirmaven privilegis) i una interessant descripció del viatger anglès Arthur Young.⁹

El segle XIX conegué un gran esforç investigador; era Val d'Aran és present en monografies com les de Márquez Pérez de Aguilar o Josep Reig i Palau,¹⁰ en diccionaris com el de Pascual Madoz¹¹ (governador dera Val entre 1835 i 1836), en llibres de viatges com el de Lady Chatterton,¹² en estudis sobre les relacions trans-frontereres, com les investigacions entorn de les patzeries fetes per P. de Castéran, H. Ca-

vaillès, H. Cabannes, S. Mondon i F. Pasquier, entre altres.¹³

El segle XX és el que ens aporta més bibliografia de tema aranès. Molts investigadors de la cultura i la història de Catalunya hi han dedicat els seus treballs: pensem en les tesis doctorals de Joan Coromines¹⁴ i de Joan Reglà i Campistol¹⁵ (gran investigador de la història aranesa dels segles XIII i XIV); en les recerques de Joan Mercader,¹⁶ Josep Lladonosa¹⁷ o Josep Iglésies;¹⁸ els reculls documentals de Ferran Valls i Taberner;¹⁹ la monografia comarcal de Juli Soler i Santaló,²⁰ els nombrosos articles apareguts al *Butlletí del CEC*;²¹ les guies excursionistes i turístiques de C. Enríquez de Salamanca,²² Puigoriol²³ i R. de Semir;²⁴ l'atlas lingüístic de mossèn Antoni Griera;²⁵ l'estudi socio-econòmic de Francesc López Palomeque i Roser Majoral;²⁶ la bibliografia de mossèn Díaz Martín;²⁷ la interessant síntesi de la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*,²⁸ les *Nòrmes ortogràfiques der aranes*.²⁹ La relació seria inacabable; hem fet menció a les obres més representatives i als autors més coneguts, però el seguit de llibres, fullets i articles de revista que recull la Col·lecció Calzado és molt més ampli i significatiu.

ELS DOCUMENTS MANUSCRITS

El fons de reproduccions de documents manuscrits consta d'uns 150 volums de

xerocòpies procedents d'arxius històrics aranesos o foranis. La temàtica dels documents és molt variada, agrupant-los pel seu origen podem tenir una imatge bastant coherent d'aquest fons.

1. Arxius foranis:

Arxiu del Bisbat de la Seu d'Urgell (ABSU): 2 volums datats entre 1788 i 1808, es refereixen al procés de traspàs dera Val d'Aran del bisbat de Comenge al bisbat d'Urgell (inclouen també ordinacions episcopals impreses els anys 1724 i 1731). Fons catalogat.

Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA): 9 volums amb reproduccions de documents dels segles XIV al XVIII sobre provisió de càrrecs, privilegis comercials, etc.

Archivo General de Simancas (AGS): 10 volums amb documentació gràfica sobre Castèl-Leon (diversos plànols i descripcions d'aquesta fotala l'any 1594) i altres documents sobre concessió de privilegis (essencialment del segle XVIII).

Archivo Histórico Nacional de Madrid (AHN): 30 volums datats entre 1708 i 1818, constitueixen una important font per a la història político-administrativa dera Val d'Aran al segle XVIII i les seves relacions amb el poder central (plets contra el governador, contra el bisbe de Comenge, memorials de petició de privilegis, etc.). Fons parcialment catalogat.

Archives Nationales de Paris (ANP): 4 volums sobre qüestions frontereres del segle XVIII (de la secció «Affaires Étrangères»).

Biblioteca del Palacio Real de Madrid (BPR): 6 volums datats entre 1708 i 1789. Cal destacar el *Estado de la población de los pueblos del Valle...* (BPR, ms. 2.435), que correspon al cens de Florida-blanca de 1787,³⁰ font bàsica per a la història demogràfica dera Val que fins fa poc temps es considerava perduda. També cal remarcar l'interès de les respostes dels pobles aranesos als qüestionaris que sota el nom d'*Interrogatorios* o *Noticias que desea adquirir Don Francisco de Zamora para la Historia de los pueblos de Cataluña...* els foren trameses l'any 1788; les respostes són de l'any següent i aporten nombroses dades sobre la geografia, agricultura, ramaderia, comerç, manufactures, història i costums dera Val d'Aran al final del segle XVIII. Fons catalogat.

2. Arxius aranesos:

2.1. Fons municipals:

Aubert: 1 volum titulat *Libro de Estadística del pueblo de Aubert, formado en el año 1857*.

Bausen: 2 volums corresponents als llibres del comú de Bausen entre els segles XVIII i XIX, inclouen reglamentació dels usos comunals, censals, repartiments de talles, etc.

Es Bòrdes: 1 volum que reproduïx el llibre d'actes de l'ajuntament de Benós, Bègós i Es Bòrdes (segle XIX).

Canejan: 1 volum, corresponent a la *Cuenta del valor de Propios y Arbitrios del lugar de Canejan...* (1764-1844).

Garòs: 1 volum amb reproduccions de documentació diversa dels segles XVII al XIX, inclou acords municipals, repartiments de la sal, ingressos i despeses del comú, etc.

Lés: 1 volum corresponent als *Capítols de la vila de Lés...* (segle XVII).

Vilamòs: 6 volums, 4 corresponen a documentació municipal (ingressos i despeses, talles, allotjaments de tropes) dels segles XVIII i XIX. Els altres dos volums corresponen al *Llibre del Terço de Layriza* on es recullen els acords del terço entre 1663 i 1775 sobre arrendaments de pastures, control de mercaderies, etc., conté a més la *Concordia del Tersó de Layrissa* de 26 de març de 1618 (en còpia d'11 de gener de 1749).

2.2. Fons parroquials:

Gausac: 1 volum datat entre 1696 i 1788, correspon als llibres de la Confraria de Nostra Senyora del Roser i de la Confraria del Santíssim Nom de Jesús i sa Preciosa Sang.

Lés: 10 volums, 4 corresponen als registres de baptismes, matrimonis i defuncions entre els segles XVII i XIX; uns altres quatre es refereixen a afers econòmics (censals, arrendaments de drets, ingressos i despeses); els dos volums restants contenen documentació sobre la Confraria de la Mare de Déu del Rosari i la Confraria de Sant Joan Baptista, ambdós dels segles XVIII i XIX.

Tredòs: 5 volums referents a Santa Maria de Cap d'Aran (comptabilitat censals, etc.) en els segles XVIII i XIX.

Vilamòs: 7 volums de documentació molt diversa dels segles XVIII i XIX (registres de matrimonis, llibres de confraria, llibres de comptes, etc.).

2.3. Altres fons:

Fos: 1 volum de documentació diversa sobre la família Cao de Benós, barons de Lés, al segle XIX.

Lés: 3 carpetes de documentació diversa sobre Lés entre els segles XVI (1593) i XIX. No s'han incorporat encara al fons de la Biblioteca. 2 volums corresponents a la societat entre F. Estaca i J. Benosa (1768-1792).

Vielha: 5 volums de documentació molt diversa dels segles XVI al XIX, referent al

Conselh Generau i al terço de Vielha. Inclouen patzeries, privilegis, tant de la monarquia espanyola com de la francesa, plets, comptabilitat, arrendaments, etc.

Tots aquests fons són inventariats volum per volum, però resten per catalogar cadascuna de les peces documentals. Els volums tenen, generalment, una coherència temàtica i un ordre cronològic, però també hi ha casos de volums miscel·lanis o de sèries incompletes. Per això, aquest fons serà realment útil i representatiu quan existeixi un inventari detallat de tots els fons locals esmentats;³¹ llavors es podrà comprovar quina documentació s'ha recollit i quina s'ha obviat i si els buits cronològics i temàtics són reals o són fruit d'una recerca amb un objectiu predeterminat.

La Col·lecció Calzado és un recull documental fonamental per a tots els estudiosos dera Val d'Aran, especialment per als interessats en la seva història. Malgrat algunes limitacions com els temes poc representats o la manca de catalogació de part de la reproducció de fonts manuscrites, la seva consulta és imprescindible per a qui vulgui conèixer un xic millor la comarca aranesa. Cal remarcar el caràcter obert d'aquesta Col·lecció, la qual cosa fa que el seu variat fons s'enriqueixi periòdicament, ja sigui amb noves troballes de textos editats anteriorment, ja sigui amb les darreres publicacions sobre era Val d'Aran i fins i tot amb les referents a la zona pirinenca i a Catalunya de manera global. Tots els estudiosos que la consulten l'enriqueixen tot aportant dades concretes, treballs d'investigació, bibliografia, etc., o simplement plantejant interrogants que obren noves vies de recerca. El seu interès rau, precisament, en aquest caràcter aglutinador i alhora irradiador dels estudis aranesos.³²

La Biblioteca de «La Caixa» de Lés és oberta de dilluns a divendres de 2/4 de 5 a 2/4 de 9 de la tarda. Els lectors tenen a la seva disposició diferents catàlegs per a la consulta del fons bibliogràfic i documental: catàleg alfabètic d'autors i obres anònimes, catàleg alfabètic de matèries i catàleg sistemàtic (segons la CDU) —consultables també en microfita. Existeix, a més, un catàleg detallat, encara que parcial, del fons de reproduccions de manuscrits.³³

Val a dir que en rebre la Col·lecció Calzado, la Biblioteca de Lés s'ha convertit en un veritable centre de documentació comarcal, ja que recull una gran quantitat de materials dispersos a diferents biblioteques i arxius, i que ara, amb la seva reunió i sistematització, constitueixen una font bàsica per a l'estudi de la història dera Val d'Aran.

NOTES

1. Pau Vila, *La divisió territorial de Catalunya*, Curial, Barcelona, 1979, p. 115, 2a ed.
2. Pierre Vilar, *Catalunya dins l'Espanya moderna*, Edicions 62, Barcelona, 1973, vol. I, p. 174, 3a ed.
3. Cf. M. Àngels Sanllehy i Sabi, *Era Val d'Aran*, tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona, febrer, 2 vols.
4. F. López i Palomeque i R. Majoral i Moliné, *La Vall d'Aran: medi físic i transformació econòmica*, Caixa d'Estalvis de Catalunya, Barcelona, 1982, 363 pp.
5. Els múltiples treballs de Melquíades Calzado es poden trobar a la Biblioteca de Lel. Existeix una síntesi de caire divulgatiu: *Ara: pes camins dera nosta istòria*, Direcció General de Política Lingüística dera Generalitat de Catalunya, Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran, Ajuntament d'Aran, Barcelona, D.L. 1986, 96 pp.
6. Juan Francisco de Gracia, *Relacion al Rey don Phelipe III, nuestro señor, del nombre, sitio, planta, fertilidad, poblaciones, castillos, iglesias y personas del Valle de Aran, de los reyes que le han poseydo, sus conquistas, del Valle de Aran, de los reyes que le han poseydo, sus conquistas, costumbres, leyes y gouierno*, Pedro Caberte, Osca, 1613, 109 pp. (hi ha una edició posterior: Antonio Espinosa, Madrid, 1793).
7. *Ordinaciones, pragmática y edictos reales del Valle de Arán: hechos en el año de mil seiscientos diez y seis*, Francisco Suriá, Barcelona, 1752, 224 pp. (la primera edició: Juan de Lanaja y Quartanet, Saragossa, 1618).
8. *Carta enviada per un Musur frances del modo y manera que son exists los castellans del Castell Lleo y de todas las provisiones que se son trobadas dintre*, J. Mathevat, Barcelona, 1643, 4 f. *Copia de una carta que ha enviado don Joseph Biure y de Margarit, governador de Catalunya a son germa elet bisbe de Lleyda, de la victoria alcançada en la vila de Viella en la Vall de Aran*, laume Romeu, Barcelona, 1643, 2 f. *Relaçao de vitoria que dom Iozeph Margarita, governador de Catalunha por el Rey Christianissimo, alcançou dos castelhanos em o Valle de Aram, por ordem de Marichal da Motha*, Lourenço de Anveres, Lisboa, 1643, 4 f.
9. Arthur Young, *Viatge a Catalunya (1787)*, Ariel, Esplugues de Llobregat, 1970, pp. 48-54.
10. Manuel Márquez Pérez de Aguilera, *Memorial acerca del Valle de Arán*, Puigblanquer, Gerona, 1878, 2a ed. Josep Reig i Palau, *El Valle de Arán*, J. Thomas y Cia, Barcelona, 1896, 129 pp.
11. Pascual Madoz, *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de Ultramar*, Tip. de Pascual Madoz y L. Sagasti, Madrid, 1845-1850, 16 vols.
12. Chatterton, *The Pyrenees with excursions into Spain*, Saunders and Otley, Londres, 1843, 2 vols.
13. Paul de Castéran, «Traité internationaux des lies et passeries», *Revue des Pyrénées*, 1897. Henri Cavallès, «Une fédération pyrénéenne sous l'ancien régime: les traités de lies et de passeries», *Revue historique*, 1910.
14. Joan Coromines, *Vocabulario aranés*, Casa de Caritat, Barcelona, 1931, 115 pp.
15. Joan Reglà i Campistol, *Francia, la Corona de Aragón y la frontera pirenaica: la lucha por el Valle de Arán (siglos XIII-XV)*, CSIC, Madrid, 1951, 2 vols.
16. Joan Mercader i Riba, *El Valle de Arán, la Nueva Planta y la invasión anglo-francesa de 1719*, CSIC, Saragossa, 1952, 29 pp.
17. Josep Lladonosa, *Invasions i intents d'integració de la Vall d'Aran a França*, Rafael Dalmau, Barcelona, 1967, 63 pp.
18. Josep Iglésies i Fort, *Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVII*, Fundació Salvador Vives Casajana, Barcelona, 1974, 3 vols.
19. Ferran Valls i Taberner, *Privilegis i ordinacions de*

les valls pirinenques, Casa de Caritat, Barcelona, 1915, vol. I: *La Vall d'Aran*, 199 pp.

20. Juli Soler i Santaló, *La Vall d'Aran: guia monogràfica de la comarca*, Tip. L'Avenç, Barcelona, 1906, 404 pp.

21. *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, CEC, Barcelona, 1890.

22. Cayetano Enríquez de Salamanca, *Por el Pirineo catalán: Valle de Arán y Parque nacional de Aigües Tortes*, C.E. de Salamanca, Madrid, 1975, 175 pp.

23. Albert i Jacqueline Puigoriol, *La Vall d'Aran*, Soler, Esplugues, 1972, 189 pp.

24. Ramon de Semir i de Arquer, *La Vall d'Aran: Era Val d'Aran: guia turística i documental*, Alpina, Granollers, 1978, 109 pp., 2a ed.

25. Antoni Griera, *Atlas lingüístic de la Vall d'Aran*, Poligràfica, Barcelona, 1973, 683 pp.

26. Vegeu la nota 4.

27. Didac Martín, «Bibliografia sobre la Vall d'Aran», *Urgellia*, núm. 3, 1980, 509-522 pp.

28. Frederic Vergés i Bartau, «La Vall d'Aran», dins *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1984, vol. 16: *Alt Urgell, Vall d'Aran, Andorra*, pp. 174-285 i 396-397.

29. *Nòrmes ortogràfiques der aranés*, proposades pera Comission entara normalisacion ortogràfica dera lengua dera Val d'Aran, *Text provisional*, Direcció General de Política Lingüística dera Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1982, 44 pp. + 42 pp.

30. Ernest Lluch, «El cens del comte de Flordablancia de 1787 (part de la Vall d'Aran)», *Recerques*, núm. 11, 1981, pp. 161-177.

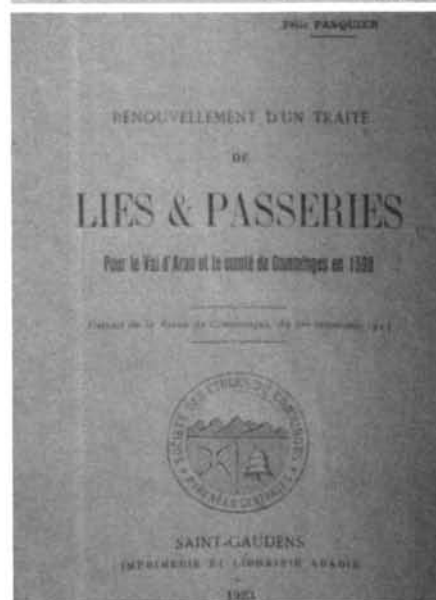
31. Existeixen dos inventaris globals, però força sumaris: el publicat per l'Arxiprestat dera Val d'Aran: «Archivos parroquiales del Valle de Arán», *Terra aranesa*, III, núm. 8, 1979, pp. 16-24. I el treball col·lectiu: «Els arxius municipals d'era Val d'Aran», per M. Ané, M. Pavan, E. Riart i M.À. Sanllehy, dins *VI Curs d'Estudis Pirinencs* (La Seu d'Urgell, del 6 al 10 de juliol de 1987), Caixa de Catalunya, Barcelona, 1989, vol. III: *Arxius al Pirineu*, pp. 41-57.

32. Treballs d'investigació d'àmbits diversos han tingut en la Col·lecció Calzado una important base documental, entre els més recents podem destacar: Carlos Fañanás Aguilera, «Restauración hidrológico-forestal de la cuenca del río Jueu (Valle de Arán)», Proyecto fin de carrera ETS de Ingenieros de Montes, Universidad Politécnica de Madrid, 1988, 139 pp. F. Gontier, «Les immigrants du quartier espagnol de Bordeaux au début de la IIIe. république: 1876-1886», UER d'espagnol, UER d'histoire, Université de Bordeaux III, 1986. Patrice Poujade, «Le Val d'Aran au XVIIème siècle: les populations araneses et les crises politiques et militaires (vers 1610-vers 1720)», DEA de langue et culture des Pays d'Oc, Université de Toulouse-Le Mirail, 1990, 52, XXV pp. Jordi Vidal, «La Guerra dels Segadors a la Vall d'Aran (1640-1643): revolta popular i conflicte polític», dins *La revolució catalana de 1640*, Crítica, Barcelona, 1991, pp. 192-210. Otto Winkelmann, «Untersuchungen zur Sprachvariation des Gaskognischen im Val d'Aran (Zentralpyrenäen)», Universität Mannheim, 1986, X, 529 pp. També els escolars i els estudiants d'ensenyament secundari són usuaris dels fons d'aquesta Col·lecció i l'enriqueixen amb treballs força interessants com els de Montse Moga Peremartí, «Castell-Lleó», 3r de BUP, Vielha, 1990, 36 pp. M. Antonia Roy Santos, Ester Sirat Sanglada i Raquel Uroz Deo, «Bausen: un lloc a la frontera de França», 3r de BUP, Vielha, 1988.

33. M. Àngels Sanllehy i Sabi, «La Col·lecció Calzado: era Val d'Aran a través d'un recull documental», memòria EU de Biblioteconomia i Documentació, Barcelona, febrer 1983, 290 pp.

M. Àngels Sanllehy i Sabi

Llicenciada en Història Contemporània per la UB.

Un document de l'època moderna i dos estudis referents a era Val d'Aran.